

INFORMACIJE O RIZICIMA POVEZANIM S TRANSAKCIJAMA S FINANCIJSKIM INSTRUMENTIMA

1. UVOD

Ovdje navedene informacije predstavljaju osnovne informacije vezane uz Vaša ulaganja u instrumente tržišta novca i tržišta kapitala i koje Vam omogućuju da odredite i zadržite rizik ulaganja unutar određenih granica. Osim toga, ovdje pojašnjeni rizici korisni su prilikom pružanja usluga usmenog savjetovanja, iako iste ne mogu zamijeniti osobni razgovor između Vas i Vašeg osobnog savjetnika.

Stoga Vas molimo da pažljivo pročitate ovaj dokument. Vaš osobni savjetnik rado će odgovoriti na sva Vaša dodatna pitanja.

Financijski instrumenti su osmišljeni i prodaju se kako bi se zadovoljile potrebe određenog ciljanog tržišta krajnjih klijenata unutar relevantne kategorije klijenata. Ta se činjenica na odgovarajući način uzima u obzir prilikom pružanja relevantne investicijske usluge.

Rizik predstavlja neuspjeh u postizanju željenog prinosa na uloženi kapital i/ili gubitak uloženog kapitala, sve do potpunog gubitka. Ovisno o naravi proizvoda, tržištima i izdavateljima, do takvih rizika može doći iz različitih razloga. Taj se rizik ne može uvijek odrediti unaprijed, zbog čega se niže navedena objašnjenja ne mogu smatrati konačnim.

Rizik koji proizlazi iz kreditne sposobnosti izdavatelja varira od slučaja do slučaja, a investitor stoga treba obratiti posebnu pozornost na tu vrstu rizika.

Opis investicijskih proizvoda temelji se na standardnim značajkama proizvoda, a struktura individualnog proizvoda je pritom odlučujuća. Stoga ovi opisi ne mogu zamijeniti kvalitetnu provjeru i kontrolu određenog proizvoda od strane ulagača.

U pravilu treba razmotriti sljedeće aspekte prilikom ulaganja u vrijednosne papire:

- kod svakog ulaganja potencijalni povrat izravno ovisi o povezanim rizicima. Što je veći potencijalni povrat, to je veći i rizik.
- nadalje, iracionalni čimbenici (stav ili sklonost investitora, mišljenja, očekivanja, glasine) također mogu utjecati na cijenu dionice, a time i na povrat od ulaganja.
- diversifikacija ulaganja u više različitih vrijednosnica smanjuje rizik ulaganja u cjelini (tzv. načelo diversifikacije rizika).
- svaki je klijent odgovoran na propisani način podmiriti sve porezne obveze koje proizlaze iz ulaganja. Kreditnoj instituciji nije dopušteno da daje savjete u svezi bilo kakvih poreznih pitanja koja su kao takva izvan obuhvata usluge investicijskog savjetovanja.

2. OPĆENITI RIZICI VEZANI UZ INVESTICIJSKA ULAGANJA

VALUTNI RIZIK

Kod transakcija u stranoj valuti, prinos i rezultati (performance) ulaganja ovise ne samo o lokalnom prinosu od ulaganja na inozemnom tržištu, već i o kretanju tečaja u odnosu na referentnu valutu investitora (npr. euro). Promjena tečaja može stoga povećati ili smanjiti povrat i vrijednost ulaganja.

TRANSFERNI RIZIK

Transakcije sa stranim državama (npr. stranim dužnicima) sadrže dodatni rizik, koji se razlikuje od države do države, da bi određene političke aktivnosti ili kontrola tečaja mogle otežati ili onemogućiti realizaciju ulaganja. Također se mogu pojaviti problemi prilikom izvršavanja naloga. U transakcijama sa stranim valutama, može se dogoditi da valuta više neće biti slobodno konvertibilna kao rezultat takvih aktivnosti.

RIZIK ZEMLJE

Rizik zemlje predstavlja kreditni rizik određene države. Kada je ta država izložena određenom političkom ili ekonomskom riziku, to može imati negativne posljedice po sve partnere koji imaju sjedište u toj zemlji.

RIZIK LIKVIDNOSTI

Mogućnost prodaje ili namire ulaganja po fer tržišnoj cijeni u svakom trenutku naziva se utrživost (= likvidnost). Tržište se smatra likvidnim kada ulagači mogu prodati svoje vrijednosne papire bez naloga za prodaju prosječne veličine (u odnosu na uobičajeni obujam trgovanja na tom tržištu), što dovodi do vidljivih promjena cijena koje onemogućuju izvršenje naloga ili koje dopuštaju izvršenje naloga po znatno drugačijoj cijeni.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik se odnosi na mogućnost neispunjenja obveze druge ugovorne strane, odnosno na mogućnost da partner može privremeno ili trajno biti onemogućen (nesposoban) ispuniti određene obveze, kao što su isplata dividende, plaćanje kamate, otplata glavnice itd. Alternativni termini za ovu vrstu rizika su rizik dužnika ili rizik izdavatelja. Taj se rizik može procijeniti pomoću alata koji se naziva rejting. Rejting-ocjene se koriste za procjenu kreditne sposobnosti izdavatelja. Rejting-agencije dodjeljuju rejting-ocjene, s posebnim naglaskom na kreditni rizik i rizik zemlje. Rejting-skala počinje na ocjeni "AAA" (najbolji kreditni rejting), pa sve do ocjene "D" (najlošiji kreditni rejting).

RIZIK PROMJENE KAMATNE STOPE

Kamatni rizik nastaje zbog mogućnosti budućih kretanja (promjena) kamatnih stopa na tržištu. Tijekom razdoblja obveznica koje nose fiksnu kamatu, rast kamatnih stopa će uzrokovati pad cijene, dok će pad tržišnih kamatnih stopa uzrokovati povećanje cijene.

RIZIK PROMJENE CIJENE

Rizik promjene cijene je rizik mogućih promjena vrijednosti pojedinih ulaganja. Kod transakcija s budućim prijenosom vlasništva (npr. FX Forwards, Futures, izdavanje opcija), zbog ove vrste rizika može biti neophodno osigurati određeni kolateral (maržu) ili povećati postojeću maržu, tj. ograničiti određenu likvidnu imovinu.

RIZIK POTPUNOG GUBITKA

Rizik potpunog gubitka predstavlja rizik da investicija postane bezvrijedna, primjerice zato što je osmišljena kao određeno pravo koje je vezano za neki vremenski rok. Potpuni se gubitak primjerice može pojaviti kada izdavatelj više nije u poziciji, iz financijskih ili pravnih razloga, da ispunji svoje obveze plaćanja (insolventnost). Rizik potpunog gubitka također nastaje kada se izdavatelji vrijednosnih papira nalaze u financijskim teškoćama, a nadležna tijela osiguravaju instrumente za rješavanje takve situacije, primjerice poništavanje isplate dividende dioničarima ili aktiviranje tzv. bail-in opcije za neosigurane obveznice, što može dovesti do otpisa cjelokupne nominalne vrijednosti obveznice.

KUPNJA VRIJEDNOSNICA NA KREDIT

Kupnja vrijednosnih papira na kredit (dakle, tuđim kapitalom) ima za posljedicu povećanu izloženost rizicima. Odobreni se kredit mora vratiti bez obzira na to je li investicija bila uspješna ili ne, a bilo koji troškovi kredita dalje smanjuju povrat na ulaganje.

ZADAVANJE NALOGA

Nalozi za kupnju ili prodaju koji se zadaju banci trebaju specificirati najmanje sljedeće elemente: vrstu ulaganja, količinu/nominalni iznos, cijenu i vremensko razdoblje tijekom kojeg će se instrumenti kupiti i/ili prodati.

- Limit na cijenu

Ako nalogodavatelj u svom nalogu doda uputu "at best" (bez ograničenja cijene), Vi prihvaćate bilo koju cijenu. Kao rezultat toga, nećete moći predvidjeti koliko se od Vas očekuje da uložite kapitala ili, ovisno o slučaju, koliko ćete u konačnici zaraditi.

Ograničenje na cijenu kupnje postavlja limit (tzv. CAP) na kupovnu cijenu, a time i na iznos kapitala koji će se uložiti - to znači da ne dolazi do kupnje iznad definirane maksimalne cijene. Ograničenje za prodaju određuje najnižu prihvatljivu prodajnu cijenu, što znači da se neće izvršiti nikakvi nalozi za prodaju ispod definirane minimalne cijene.

N.B.: Tzv. stop-market nalog se aktivira samo kada cijena na burzi dosegne određeni stop-limit. Nalog vrijedi nakon što se aktivira kao "at best orders" ili kada ne postoji nikakav limit. Stoga se stvarna ostvarena cijena može znatno razlikovati od odabranog stop-limita, što ponajprije vrijedi za vrijednosne papire s malim volumenom trgovanja.

VREMENSKI LIMIT

Također možete odrediti da Vaš nalog prestaje važiti nakon što se dosegne određeno vremensko ograničenje. Razdoblje važenja za neograničene naloge ovisi o praksi relevantnog dioničkog tržišta. Za sve ostale informacije molimo da se obratite svom osobnom savjetniku.

GARANCIJA

Pojam garancije može se koristiti na različite načine. S jedne strane, može se odnositi na neku obvezu treće strane, dakle ne izdavatelja, da ispuni (podmiri) obvezu izdavatelja. S druge strane, garancija se može odnositi na obvezu samih izdavatelja da izvrše određeno plaćanje bez obzira na trendove određenih pokazatelja koji bi inače odredili iznos same obveze. Garancije stoga mogu uključivati vrlo širok raspon različitih drugih uvjeta.

Kapitalne garancije obično vrijede samo do dospjeća (otkupa), zbog čega se mogu pojaviti fluktuacije cijene do tog trenutka. Kvaliteta takve garancije uvelike ovisi o kreditnoj sposobnosti samog garanta (jamca).

POREZNE IMPLIKACIJE

Vaš će osobni savjetnik rado dati savjet o općim poreznim implikacijama koje se odnose na pojedina ulaganja. Za procjenu efekata Vašeg ulaganja na Vaš osobni porezni status molimo da se obratite Vašem poreznom savjetniku.

3. OBVEZNICE

DEFINICIJA

Obveznice (zadužnice) predstavljaju vrijednosne papire kod kojih njihov izdavatelj (= dužnik) prihvaća obvezu prema imatelju obveznice (= vjerovniku, kupcu) da plati kamatu na primljeni kapital i da otkupi obveznicu prema unaprijed dogovorenim uvjetima. Pored obveznica u užem smislu, također postoje i dužnički vrijednosni papiri koji se znatno razlikuju od navedenih značajki odnosno ovdje danog opisa (molimo pogledati opis dužničkih vrijednosnih papira u poglavlju "Strukturirani proizvodi"). Posebno u sadašnjem kontekstu, rizik specifičan za proizvod nije određen samim nazivom instrumenta kao obveznicom ili zadužnicom, već specifičnom konfiguracijom pojedinog proizvoda.

POVRAT

Povrat na obveznicu se sastoji od kamate koja se isplaćuje imatelju obveznice plus bilo kakva razlika između kupovne cijene i ostvarive prodajne (otkupne) cijene.

Stoga je moguće unaprijed odrediti povrat, ali samo ako se obveznica drži do otkupa. U slučaju promjenjivih kamatnih stopa, povrat na obveznicu nije moguće unaprijed izračunati. Prinost (po dospjeću) koji se izračunava prema utvrđenim međunarodnim standardima se koristi kao indikator/referenca za povrat. U situacijama kada obveznica

nudi prinos koji je znatno veći od obveznica s usporedivim dospijećem, vjerojatno je da za to postoje točno određeni razlozi, poput povećanog kreditnog rizika. Kada se obveznica prodaje prije otkupa, ne može se utvrditi ostvariva prodajna cijena; povrat može biti veći ili manji od izvorno procijenjenog prinosa. Također je potrebno da se svi troškovi transakcije trebaju oduzeti od ukupnog ostvarenog povrata.

KREDITNI RIZIK

Postoji rizik da dužnik ne bude i stanju ispuniti dio ili sve svoje obveze, npr. u slučaju insolventnosti. Stoga se dužnikova kreditna sposobnost mora uzeti u obzir prilikom donošenja ulagačke odluke.

Indikacija za procjenu kreditne sposobnosti dužnika jest tzv. rejting (= ocjena kreditne sposobnosti dužnika) od strane neovisne rejting-agencije. Rejting-ocjena AAA predstavlja najbolju kreditnu sposobnost; što je niža ta ocjena (npr. B ili C), to je veći kreditni rizik, uz napomenu da će stopa povrata na vrijednosni papir (premija rizika) vjerojatno također biti veća zbog troškova koji proizlaze iz višeg rizika neispunjavanja obveza (tzv. default) dužnika (kreditni rizik). Ulaganja s usporedivom BBB rejting-ocjenom ili višom se nazivaju "investment grade" ulaganjima.

RIZIK PROMJENE CIJENE

Ako se obveznica drži do dospijeća, investitoru se isplaćuje otkupna cijena kako je to navedeno u uvjetima obveznice. U tom smislu trebete razmotriti - ako je takva opcija predviđena u uvjetima izdanja - rizik prijevremenog otkupa obveznice od strane izdavatelja. Ako se obveznica proda prije njezina dospijeća, investitoru se plaća tržišna cijena na koju utječe ponuda i potražnja, što pak ovisi i o trenutnom interesu za nekim vrijednosnim papirom. Na primjer, cijena vrijednosnica s fiksnom kamatom pada, ako se poveća kamata na obveznice s usporedivim dospijećem. Obratno, obveznice će dobiti na vrijednosti, ako pada kamata na obveznice s usporedivim dospijećem. Promjena kreditnog rejtinga dužnika također može utjecati na cijenu obveznice. Kada se krivulja kamatnih stopa izravna ili je ravna, rizik promjene cijene obveznice čije se kamatne stope usklađuju s kamatnim stopama na tržištu kapitala za obveznice s promjenjivom kamatnom stopom značajno je veći u odnosu na one obveznice čija kamatna stopa ovisi o interesima na tržištu novca.

"Trajanje" označava promjenu cijene obveznice kao odgovor na promjenu kamatne stope. Trajanje ovisi o vremenu do dospijeća obveznice; što je trajanje dulje, to će promjena općih kamatnih stopa utjecati na cijenu, i to na pozitivan ili na negativan način.

RIZIK LIKVIDNOSTI

Utrživost obveznica može ovisiti o različitim čimbenicima, uključujući broj izdanih obveznica, vrijeme do dospijeća, prakse na burzi i situaciju na tržištu. Može biti teško ili čak nemoguće prodati obveznicu pod određenim okolnostima, u kojem se slučaju ista mora držati do njezina dospijeća.

TRGOVANJE OBVEZNICAMA

Obveznicama se općenito trguje na burzi ili van burze (OTC). Vaša će Vas banka obično obavijestiti o kupovnim i prodajnim cijenama određenih obveznica na Vaš zahtjev.

Međutim, ne postoji pravo na utrživost.

Za obveznice kojima se trguje na burzi, cijene koje kotiraju na burzi se mogu znatno razlikovati od onih kojima se trguje van burze. Dodavanje bilo kakvog limita (ograničenja) će ograničiti rizik slabo intenzivnog trgovanja.

OPCIJE KUPNJE I LIMIT ZA OTKUP

Podređene obveznice ne mogu se pozvati na plaćanje prema diskrecijskoj odluci njihovih imatelja. Prije no što se koristi bilo kakvo pravo izdavatelja na pozivanje ili otkup podređene obveznice, potrebna je odgovarajuća suglasnost nadležnog tijela.

4. INSTRUMENTI TRŽIŠTA NOVCA

DEFINICIJA

Instrumenti tržišta novca obuhvaćaju certificirana ulaganja i zaduženja na tržištu novca, što uključuje potvrde o depozitima (CD), srednjoročne obveznice, global note facilities, komercijalne zapise i sve zapise s dospijećem glavnice do 5 godina i fiksne kamatne stope za razdoblja do oko 1 godine. Nadalje, transakcije na tržištu novca uključuju i repo-ugovore.

POVRAT I KOMPONENTE RIZIKA

Povrat i komponente rizika instrumenata tržišta novca u velikoj mjeri odgovaraju onima koje vrijede za obveznice i dužničke vrijednosnice. Razlike ponajprije proizlaze iz rizika likvidnosti.

RIZIK LIKVIDNOSTI

Za instrumente tržišta novca obično ne postoji regulirano sekundarno tržište, pa stoga ne postoji jamstvo da ćete ih moći prodati kad god poželite. Rizik likvidnosti postaje beznačajan, ako izdavatelj jamči urednu otplatu uloženog kapitala u svakom trenutku i ako ima dovoljan kreditni rejting da tu obvezu i ispuni.

INSTRUMENTI TRŽIŠTA NOVCA – POJEDNOSTAVLJENA POJAŠNJENJA

Potvrde o depozitima: instrumenti tržišta novca izdani od strane banaka s dospijećem (obično) između 30 i 360 dana.

Srednjoročne obveznice: instrumenti tržišta novca izdani od strane banaka s dospijećem do 5 godina.

Komercijalni zapisi: instrumenti tržišta novca, kratkoročne zadužnice koje izdaju pravne osobe s dospijećem između 5 i 270 dana.

Global note facilities: varijanta komercijalnih zapisa koja istodobno dopušta izdavanje komercijalnih zapisa na američkom i na europskim tržištima.

Zapisi: kratkoročni vrijednosni papiri na tržištu kapitala s dospijećem (obično) od 1 do 5 godina.

5. VALUTNI FORWARD

DEFINICIJA

Valutni forward je obveza kupnje ili prodaje određenog iznosa strane valute u nekom trenutku u budućnosti ili unutar određenog vremenskog razdoblja, i to po tečaju dogovorenom na početku važenja ugovora. Kotirana valuta se isporučuje/prima na isti datum valute.

POVRAT

Za ulagače koji trguju u špekulativne svrhe u stranoj valuti, povrat (dobit/gubitak) proizlazi iz razlike između deviznih pariteta tijekom ili na datum dospijeća terminskog ugovora, u skladu s odredbama i uvjetima tog ugovora. Njihova uporaba u svrhu interne zaštite (tzv. hedging) obuhvaća „zamrzavanje“ tečaja, tako da se troškovi zaštićene transakcije kao i njezin povrat neće povećati ili smanjivati kao rezultat bilo kakvih tečajnih fluktuacija.

VALUTNI RIZIK

Za vrijeme važenja interne zaštite, valutni rizik u terminskim FX ugovorima predstavlja rizik da kupci/prodavatelji mogu kupiti (ili prodati) stranu valutu povoljnije za vrijeme ili na kraju razdoblja važenja terminskog FX ugovora, nego u trenutku kada prvi put zaključuju transakciju. Kod otvorenih transakcija trgovanja, valutni je rizik taj da će kupci/prodavatelji morati kupiti/prodati valutu po manje povoljnoj cijeni. Rizik gubitka može značajno premašiti izvornu cijenu iz ugovora.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik u terminskim FX ugovorima se odnosi na mogućnost da će partner prestati biti u stanju ispuniti svoje obveze (default), odnosno da partner privremeno ili trajno ne može izvršiti terminsku FX transakciju, što znači da je potrebno osigurati dodatno pokriće na tržištu po manje povoljnim uvjetima.

TRANSFERNI RIZIK

Transfer valuta može biti predmetom različitih ograničenja, osobito u domicilnoj državi te valute, što može ugroziti uredno izvršenje terminskog FX ugovora.

6. VALUTNI SWAP (ZAMJENA)

DEFINICIJA

Valutni SWAP uključuje zamjenu određenog iznosa jedne valute za drugu valutu u određenom vremenskom razdoblju. Razlika u kamatnoj stopi između dvije valute uračunata u obliku premije/diskonta uključena je u cijenu zamjene. Kotirana valuta se isporučuje/prima na isti datum valute.

POVRAT

Povrat (dobit/gubitak) za svakoga tko trguje valutnim SWAP-ovima rezultat je pozitivnog/negativnog kretanja razlike u kamatnoj stopi i može se, u slučaju trgovanja u suprotnom smjeru, generirati tijekom razdoblja važenja valutnog SWAP-a.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik u valutnim SWAP-ovima se odnosi na mogućnost da će partner prestati biti u stanju ispuniti svoje obveze (default), odnosno da partner privremeno ili trajno ne može izvršiti valutne SWAP-ove, što znači da je potrebno osigurati dodatno pokriće na tržištu po manje povoljnim uvjetima.

TRANSFERNI RIZIK

Transfer valuta može biti predmetom različitih ograničenja, osobito u domicilnoj državi te valute, što može ugroziti uredno izvršenje FX SWAP-a.

7. KAMATNI SWAP (IRS)**DEFINICIJA**

Kamatni SWAP-ovi uključuju razmjenu različitih definiranih kamatnih obveza za fiksni nominalni iznos između dvije ugovorne strane. U pravilu, fiksne kamatne stope se zamjenjuju za varijable stope; stoga dolazi do razmjene kamate koja se plaća, ali bez razmjene glavnice (kapitala).

POVRAT

Kupci kamatnih SWAP-ova (koji plaćaju fiksnu kamatu) profitiraju od rasta tržišnih kamatnih stopa, dok prodavatelji kamatnih SWAP-ova (koji primaju fiksnu kamatu) profitiraju ako tržišne kamatne stope padnu. Nije moguće unaprijed utvrditi povrat na kamatne SWAP-ove.

RIZIK PROMJENE KAMATNE STOPE

Kamatni rizik proizlazi iz neizvjesnosti u smislu budućeg kretanja odnosno trendova tržišnih kamatnih stopa. Kupci/prodavatelji IRS-a izloženi su gubitku ako kamatne stope padnu/rastu.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik u IRS-ovima se odnosi na mogućnost da će partner prestati biti u stanju ispuniti svoje obveze, što znači da je potrebno osigurati dodatno pokriće na tržištu po manje povoljnim uvjetima.

POSEBNI UVJETI ZA IRS-OVE

IRS-ovi nisu standardizirani. Specifičnosti vezane uz izvršenje IRS-ova moraju biti ugovorom utvrđeni prije same transakcije. IRS-ovi su proizvodi koji su osmišljeni po mjeri klijenta; stoga je vrlo važno biti u potpunosti upoznat s točnim uvjetima kamatnih SWAP-ova, a posebice sa:

- nominalnim iznosom
- dospijećem
- definiranjem kamatnih stopa

8. MEĐUVALUTNI SWAP (CCS)

DEFINICIJA

U međuvalutnim SWAP-ovima, dvije ugovorne strane zamjenjuju različite kamatne obveze ili različite valute za fiksni nominalni iznos. Općenito gledano, fiksne kamatne stope u jednoj valuti zamjenjuju se za fiksne kamatne stope u drugoj valuti. Međutim, SWAP može uključivati i razmjenu varijabilne stope u jednoj valuti u odnosu na varijabilne kamatne stope u drugoj. Plaćanja u različitim valutama temelje se na istom iznosu kapitala (glavnice) koji se određuje relevantnom spot-stopom na datum trgovanja. Osim zamjene kamatnih stopa koje se plaćaju ili primaju, ova vrsta SWAP-a također uključuje razmjenu kapitala (glavnice), i to na početku ("početna razmjena") i na kraju/isteku ("konačna razmjena") SWAP-a. Ovisno o zahtjevima pojedinih trgovinskih partnera, početna se razmjena može i izostaviti.

POVRAT

Povrat na međuvalutne SWAP-ove ne može se unaprijed odrediti. Ako se tečaj i razlika u kamatnoj stopi kreću u korist trgovca, povrat se može realizirati likvidacijom (prodajom) CCS-a prije njegova dospijeca. Ako se CCS koristi za poboljšanje razlike u kamatnoj stopi, povrat se može realizirati iz nižih kamatnih stopa druge valute. Međutim, bilo kakva takva dobit se može neutralizirati kroz tečajni gubitak. Pozitivno kretanje odnosa između valuta može imati za posljedicu dodatno povećanje prinosa.

RIZIK PROMJENE KAMATNE STOPE

Kamatni rizik proizlazi iz neizvjesnosti u smislu budućeg kretanja odn. trendova tržišnih kamatnih stopa. Kupci/prodavatelji IRS-a izloženi su gubitku ako kamatne stope padnu/rastu.

VALUTNI RIZIK

Valutni rizik proizlazi iz neizvjesnosti u smislu budućeg kretanja odn. trendova tečaja valuta. Kod CCS-ova koji uključuju konačnu razmjenu, posebno je važno napomenuti da valutni rizik postoji ne samo u slučaju defaulta partnera (druge ugovorne strane), već i tijekom cijelog životnog ciklusa ovog instrumenta.

KREDITNI RIZIK

Kod kupnje/prodaje CSS-ova, kreditni se rizik odnosi na mogućnost da će druga ugovorna strana prestati biti u stanju ispuniti svoje obveze, što znači da je potrebno osigurati dodatno pokriće na tržištu.

POSEBNI UVJETI ZA CCS-OVE

CSS-ovi nisu standardizirani, već su proizvodi koji su posebno osmišljeni po mjeri klijenta; stoga je vrlo važno biti u potpunosti upoznat s točnim uvjetima CCS-ova, a posebice sa:

- nominalnim iznosom
- dospijecom
- definiranjem kamatnih stopa
- definiranjem valute
- definiranjem tečaja
- postojanjem početne zamjene (da ili ne)

9. ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

Ove informacije za klijente namijenjene su isključivo za pružanje neobvezujućih informacija i ne predstavljaju ponudu niti poticaj za davanje ponude ili preporuku za kupnju ili prodaju financijskih instrumenata. Ove informacije ne mogu i ne zamjenjuju stručne savjete koje Vam može dati Vaš osobni savjetnik, i to u skladu s Vašim individualnim potrebama i razinom znanja, niti ne mogu i ne zamjenjuju savjete Vašeg pravnog ili poreznog savjetnika.

Nisu isključene greške i propusti.

INFORMACIJE O SUDJELOVANJU VJEROVNIKA U POSTUPKU SANACIJE BANAKA („BAIL-IN“ SCENARIJ I DRUGI INSTRUMENTI SANACIJE)

Kako bi se stvorio zajednički europski okvir pravila i instrumenata za oporavak i sanaciju banaka, EU je donijela direktivu (Bank Recovery and Resolution Directive - **BRRD** - Direktiva o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju banaka) kojom je definiran okvir za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava. Navedena Direktiva implementirana je u zakonodavni okvir RH kroz Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava (NN 19/2015).

Taj zakon uređuje čitav niz različitih aspekata, uključujući sudjelovanje vjerovnika banaka (tzv. bail-in) u postupku sanacije banaka pod nadzorom nadležnih regulatornih tijela. Svrha je spriječiti trošenje novca poreznih obveznika kada neka banka postane insolventna (kada defaultira).

Kada se banka suoči s rizikom neuspjeha, tijelo nadležno za sanaciju banaka može po prijedlogu Hrvatske Narodne Banke donijeti odluku o pokretanju postupka sanacije banke te naložiti implementaciju niza sanacijskih instrumenata:

INSTRUMENT PRODAJE

Sva ili dio imovine, prava i/ili obveza banke te dionica ili drugih vlasničkih instrumenata izdanih od strane banke u sanaciji prenose se na kupca. Za klijente banke i njezine vjerovnike ovo znači promjenu ugovornog partnera ili dužnika.

INSTRUMENT PRIJELAZNE INSTITUCIJE

Instrument prijelazne institucije provodi se prijenosom:

- 1) dionica ili drugih vlasničkih instrumenata koje je izdala jedna ili više institucija u sanaciji na prijelaznu instituciju;
- 2) imovine, prava ili obveze jedne ili više institucija u sanaciji u cijelosti ili djelomično na prijelaznu instituciju.

Ako je odlukom o sanaciji određeno da se sanacija provodi putem instrumenta prijelazne institucije prijenosom dionica ili drugih vlasničkih instrumenata izdanih od strane jedne ili više institucija u sanaciji Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka donosi odluku o osnivanju prijelazne institucije prijenosom vlasničkih instrumenata

institucije u sanaciji. Prijelazna institucija je pravna osoba i smatra se institucijom u sanaciji.

Ako je odlukom o sanaciji određeno da se sanacija provodi putem instrumenta prijelazne institucije prijenosom imovine, prava ili obveza institucije u sanaciji u cijelosti ili djelomično prijelaznoj instituciji Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka donosi odluku o odvajanju institucije u sanaciji s osnivanjem prijelazne institucije s imovinom, pravima i obvezama institucije u sanaciji i ovlašćuje sanacijsku upravu da provede taj prijenos prijelaznoj instituciji koju u tu svrhu osniva. Prijelazna institucija je pravna osoba i smatra se institucijom u sanaciji. Za klijente banke i njezine vjerovnike i ovakav scenarij znači promjenu ugovornog partnera/dužnika.

INSTRUMENT ODVAJANJA IMOVINE

Ovo je tzv. mehanizam za loše banke. Imovina i/ili obveze relevantne banke se prenose na društva posebne namjene sa ciljem smanjenja ukupne zaduženosti banke. Za klijente banke i njezine vjerovnike i ovakav scenarij znači promjenu ugovornog partnera/dužnika.

BAIL-IN (INSTRUMENT UNUTARNJE SANACIJE)

Kada nadležno tijelo naloži sanaciju banke, kapital i dug banke otpisuju se u cijelosti ili djelomično ili se pretvaraju u kapital. Svrha ovog pristupa je stabilizacija banke. U ovakvom scenariju, dioničari i vjerovnici možda će morati snositi znatne gubitke, jer nadležno tijelo može uvelike umanjiti njihova potraživanja, i to bez njihovog pristanka, u krajnjem slučaju sve do nule.

U ovom trenutku, instrumenti za apsorpciju gubitaka se koriste prema sljedećem redoslijedu:

1. dionice i ostali vlasnički instrumenti
2. podređene obveze (npr. dopunske i juniorske obveznice - TIER 2 razina)
3. nepokriveni podređeni financijski instrumenti/potraživanja koja nisu dio dodatnog Tier 1 ili dopuskog kapitala (TIER 2 razina)
4. nepokriveni ne-podređeni financijski instrumenti i potraživanja (npr. nepokrivene bankovne obveznice i potvrde)
5. konačno, depoziti pravnih i fizičkih osoba koje nisu pokrivene mehanizmom osiguranja depozita.

Oslobođeni od postupka bail-ina su depoziti koji su pokriveni mehanizmom osiguranja depozita, kao i pokrivene bankovne obveznice ("pokrivene obveznice" ili hipotekarne obveznice) i zasebna imovina (npr. investicijski fondovi).

Pravila iz BRRD-a implementirana su u svim **zemljama-članicama EU-a**. Tako se primjerice bail-in mehanizam može primijeniti i na bankovne obveznice iz drugih zemalja EU, iako se pojedina pravila mogu razlikovati na razini pojedinih država.

OBJAVLJIVANJE RIZIKA:

Za vjerovnike banke, gore opisani postupak bail-ina koji je predviđen zakonom može imati za posljedicu **potpuni gubitak** uloženog kapitala. U postupcima oporavka i sanacije

banaka, prodaja obveznica može primjerice postati otežana i moguća samo uz značajan gubitak vrijednosti. Čak i ako izvorna dokumentacija kod izdavanja ili marketinški materijali za neki proizvod banke ne navode ovdje opisani bail-in scenarij, na proizvod može utjecati bail-in scenarij u skladu sa zakonom.